Teknik og Miljø

Tude Ådal

Efterfølgende naturpleje

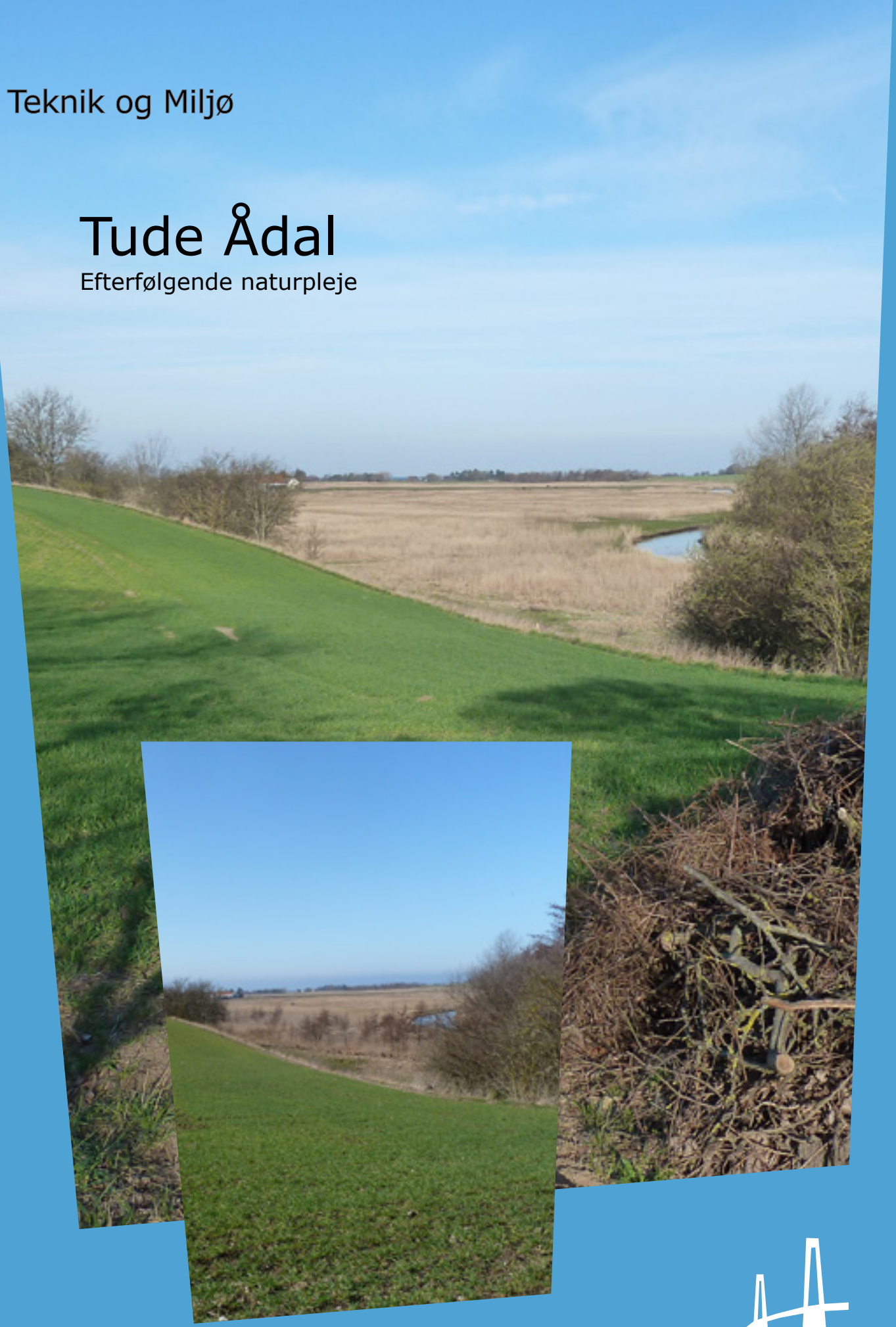

SLAGELSE
KOMMUNE

Stort forsidefoto: Tude Ådal efter træfældning

Lille forsidefoto: Tude Ådal

Formål

Formålet med denne folder er at besvare de oftest stillede spørgsmål, som vi i Slagelse Kommune er blevet mødt med undervejs i arbejdet med naturplejen i Tude Ådal.
Det er spørgsmål som:

1. Hvordan må jeg pleje naturen i ådalen i forhold til fredningen?
2. Hvordan må jeg pleje naturen i ådalen i forhold til naturbeskyttelsesloven?
3. Hvordan holder jeg mest effektivt genvækst fra træstubbene nede?

Derudover vil vi også fortælle lidt om:

4. Afgræsning med geder og får, effektivt mod genvækst og bjørneklo.
5. Landskabet i Tude Ådal og vigtigheden af naturpleje.
6. LIFEscape projektet som omhandler beskyttelse af det sammenhængende landskab.

Denne folder er kun ment som inspiration til en efterfølgende naturpleje, der kan bevare de åbne vidder og udsynet som nu er skabt i Tude ådal. Det er ikke noget krav til dig som lodsejer. Hvor der er indgået skriftlige græsningsaftaler, skal aftalen naturligvis følges.

1. Fredning og naturpleje

Fredningens formål er:
At sikre og forbedre områdets biologiske værdier og bevare dets landskabelige og kulturhistoriske indhold.

Ådalen er fredet og skal som udgangspunkt bevare sin tilstand som den var da området blev fredet i 1991.

Herunder er et udtræk af hvad der står i fredningskendelsen "Fredning af Tude Ådal i Korsør og Slagelse Kommuner af 18. december 1991" omkring naturpleje.

Man må ikke:
- Foretage terrænændringer
- Tilplante
- Foretage yderligere afvanding, eksisterende grøfter må ikke uddybes eller udvides[1]

Området kan plejes ved:
- Afgræsning
- Høslet
- Fjerne selvsået beplantning[1]
- Og lignende tiltag

[1]se under 2. Naturbeskyttelsesloven og naturpleje.

Slagelse Kommune må foretage naturpleje efter aftale med dig og uden udgift for dig.

Bemærk at der er en del flere bestemmelser i fredningsbekendtgørelsen omkring arealernes drift, faste og transportable konstruktioner, offentlighedens adgang mm. som kan ses i den fulde fredningskendelse

som kan fås ved at kontakte Slagelse Kommune, Teknik og Miljø, eller søges på http://www.fredninger.dk/

Dispensation

Der kan søges dispensation fra bestemmelserne i fredningen. Opnåelse af dispensation vil bl.a. forudsætte, at tiltaget har en naturforbedrende effekt og ikke er i strid med fredningens formål. Man kan søge dispensation hos Fredningsnævnet for Vestsjælland.
Skriv eller mail til:

Formand: Dommer Ole Stryhn
Fredningsnævnet for Vestsjælland
c/o Retten i Nykøbing F.
Vestenborg Alle´8
4800 Nykøbing F.

Eller send mail til:
vestsjaelland@fredningsnaevn.dk

2. Naturbeskyttelsesloven og naturpleje

For at værne om landets særlige natur, er en række naturtyper beskyttede efter naturbeskyttelseslovens § 3. Det gælder ferske enge, overdrev og moser, søer, heder, strandenge og strandsumpe m.v. Stort set hele Tude Ådal er udpeget som § 3 områder. For disse naturtyper gælder det, at der ikke må foretages ændring i tilstanden af disse naturtyper. Se kortet herunder.

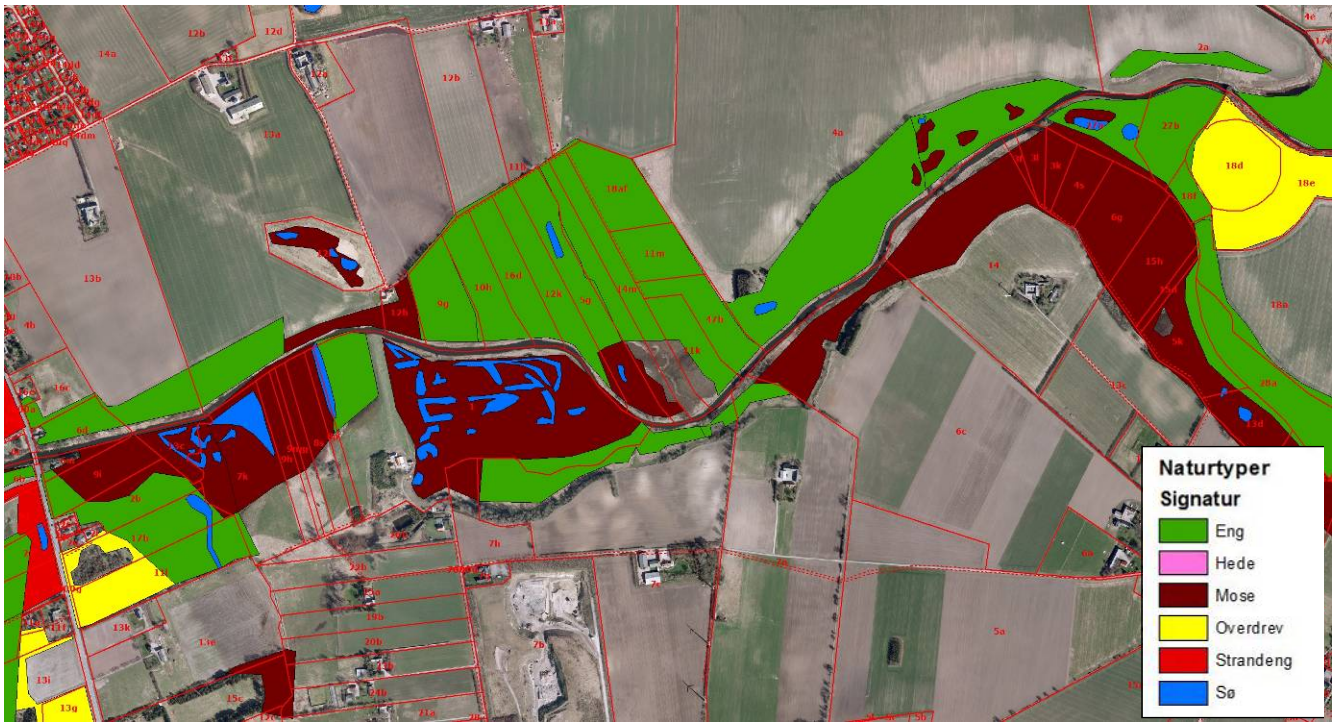

Naturbeskyttelsesloven sætter visse rammer for naturplejen:

- Fældning af krat og træer på mindre arealer på få hundrede m2 kan fældes uden dispensation. Hvis du vil fælde større arealer skal du kontakte Slagelse kommune. Af hensyn til fugle- og dyreliv skal fældningen ske mellem 1. august og 15.marts. Hule træer og træer med spættehuller, må kun fældes i perioden 31. august til 1. november.

- Der må ikke sås eller plantes.

- Afbrænding af afskårede tagrør, træ og grene må foregå i landzone hele året hvis du er landbruger, hvis ikke så må det foregå mellem 1.december og 1. marts. Afbrændingen bør anmeldes til beredskabet tlf. 58 57 97 00. Se "regulativ for afbrænding i Slagelse Kommune" på www.slagelse.dk..

- Flis må ikke lægges ud i et tæt lag, det skygger for den underliggende vegetation og tilfører arealet unødige næringsstoffer.

- Grenmateriale skal i videst muligt omfang opsamles og bortskaffes fra området.

- Sprøjtning af uønsket opvækst. Der skal søges dispensation fra Naturbeskyttelsesloven, hvis du ønsker at sprøjte uønsket opvækst så fx Kæmpe-bjørneklo. Kontakt Slagelse Kommune.

- Dræn og afvandingsgrøfter, som man jævnligt har vedligeholdt, kan fortsat oprenses uden dispensation. Hvis man ønsker at oprense gamle drængrøfter, som ikke har været vedligeholdt gennem længere tid (i f.eks. 5-10 år), forudsætter det en dispensation. Kontakt Slagelse Kommune.

Dispensation

Der kan dog søges dispensation hos Slagelse Kommune Miljø og Natur Dahlsvej 3 4220 Korsør. Opnåelse af dispensation vil bl.a. forudsætte at tiltagene har en naturforbedrende eller en vedligeholdende effekt på naturtypen. Det kunne f.eks. være at rydde krat for at sikre at mose eller eng ikke vokser til og bliver til skov og dermed forsvinder som naturtype.

(Tude Ådal før og efter naturpleje 2013)

3. Bekæmpelse af genvækst

Der er på landsplan gjort mange forsøg og erfaringer omkring bekæmpelse af genvækst fra træstubbe. De bedste erfaringer og mest effektive metoder er samlet og gengivet her for at gøre en indsats så effektiv som mulig, med mindst muligt arbejde.

Metode til bekæmpelse af træstubbe med diameter større end 5-6 cm

Med let økse med langt skaft fjernes alle nye skud over og under terrænniveau.

Det vigtigste i denne metode, er tidspunktet og anvendelse af økse for at opnå den bedste virkning.

- Første gang 1.-15. juni, skud må ikke blive større end 20-30 cm.
- Anden gang er 15.-31. juli.
- Tredje gang. 1. september kan undlades, hvis nyopvæksten er stærkt begrænset.

Dette gentages det efterfølgende år, hvorefter vil størstedelen af stubbene være døde.

Denne metode udsulter stubbene, ved at forhindre at stubben får ny energi fra solen gennem bladene

Metode til bekæmpelse af stubbene med diameter mindre end 5-6 cm

En buskrydder klinge hugges ned, helst under terræn og skærer træet over så langt under de nye genvækstpunkter som muligt. Det skal gøres på samme tidspunkter som de større stubbe.

Før.

Efter.

(Kilde: Restaurering af højmoser i Danmark med nye metoder af Naturstyrelsen 2011)

4. Afgræsning med geder og får, effektivt mod genvækst og bjørneklo

Kvæg og vildt vil nødigt spise rødel. Derfor er rødel den mest udfordrende art for ådalen. Kvægets måde at græsse og bevæge sig på, er dog langt den bedste naturpleje i længden. Derfor er afgræsning med kvæg klart at foretrække. Men til særlige områder kan der være god nytte af geder og får, som gerne gnaver rødel, anden træopvækst og bjørneklo.

Afgræsning med geder

Som alternativ til manuel bekæmpelse af eksempelvis rødel, bjørneklo mv. er geder *(Foto:colourbox)* et rigtigt godt valg, gerne af racen Boerged eller dansk landrace ged.

Afgræsning med geder giver gode resultater. De spiser gerne al træopvækst, tagrør brændenælder og tidsler. Gederne spiser ikke lave urter og græsser og det skaber netop den biologiske mangfoldighed som vi gerne vil have. Derudover er geder sjove og underholdende dyr.

Afgræsning med geder skal ikke nødvendigvis være en permanent løsning, men kan fint være af midlertidig karakter.

Det kræver et godt hegn at holde dem inde, men erfaringer viser at et vildthegn i højden 120 cm og to eltråde. En eltråd på indersiden ca. 30-40 cm over jorden og en eltråd oven over vildthegnet holder dem inde.

Derudover skal der være et lille skur de kan søge ly i. Da Tude Ådal er fredet, skal der søges dispensation i forhold til fredningen for at sætte et skur op. Kontakt i den forbindelse Slagelse Kommune. Der skal være adgang til vand af god kvalitet. Og der skal føres dagligt tilsyn med dem.

Bukke eller kastrater er at foretrække frem for hun-geder og gimmere, da de ikke bliver lige så let syge. Gederne kan sagtens færdes, hvor der er fugtigt blot de har et tørt område at søge op på. Fægangbroer kan give gederne mulighed for at græsse større arealer ved at lægge fægangbroerne ud i området.

Afgræsning med får

(foto:colourbox)

Får kan også bekæmpe genopvækst fra stubbe og bekæmpe bjørneklo. De holder af de unge skud fra tagrør.

Får gnaver vegetationen helt ned. Orkideer kan godt tåle at blive græsset af får et par år og det vil gavne bestanden da der kommer lys til dem og de vil skyde fra knoldene. Men mangeårig græsning med får kan orkideerne ikke tåle.

Derfor vil afgræsning med får, på de lidt tørrere arealer i kortere perioder, give en god effekt for naturplejen.

Får kan godt gå i våde mose- og eng områder, men er lidt mere sarte helbredsmæssigt end geder.

Der kan læses meget mere om afgræsning med får i bogen ”Hyrdetimer- håndbog i fårehold og naturpleje” af Annette Holmenlund.

5. Landskabet i Tude Ådal og naturplejen

Tude Ådal er en smeltevandsdal fra istiden, skabt af afsmeltende vand fra iskappen. Ved Trelleborg løber Tude å og Vårby å i dag sammen og løber herfra ud i et lavlandet område. Under istiden kan det lavlandede område have været et floddelta, dannet hvor floderne foran iskappen løb sammen. Eller der kan være tale om en smeltevandsslette, hvor smeltevandet har ført materiale med sig.

Området har senere været oversvømmet af havet og derefter tørlagt igen pga. landhævningen.[1] Landskabet fortæller dermed en historie om landskabets dannelse efter istiden, samt en kulturhistorie omkring vikingernes sejlads op til Trelleborg.

Ådalen har meget senere været anvendt til afgræsning og dette har holdt ådalen lysåben og skabt gode levevilkår for et rigt dyre- og planteliv. Det er dette landskab vi ønsker at fastholde og genskabe.

Uden naturpleje, vil området vokse til i træer og buske. Landskabsformen vil være svær at se, man vil ikke kunne fornemme de åbne vidder og det sammenhængende landskab.

(Kilde: Slagelse Kommune. Landskabets form og struktur Tude Ådal)

[1] Beskrivelse af 10 geologiske lokaliteter i Slagelse Kommune, Anette Petersen, GEON

6. LIFEscape projektet

Naturplejeprojektet er finansieret af EU-LIFEscape som Slagelse Kommune deltager i, hvis overordnede mål er at implementere den europæiske landskabskonvention som Danmark har tilsluttet sig.

Kort fortalt går det ud på at beskytte det hele og sammenhængende landskab, og skabe interesse for landskabet ved at involvere samfundet og borgerne i landskabsplanlægningen, hvorpå forhåbningen er at interessen og forståelsen for at beskytte landskabet øges.

Hvert land der deltager i projektet har forskellige tiltag i deres projektområde, hvorfra de høster erfaringer som vi kan dele med hinanden deltagerlandene i mellem. Alle erfaringer bliver til slut samlet i en håndbog til brug i kommende landskabsprojekter i EU. Der kan læses meget mere om erfaringerne i LIFEscape projektet på www.slagelse.dk/lifescape og www.lifescape.eu

South Baltic PROGRAMME

Part-financed by the European Union
(European Regional Development Fund)

LIFEscape
IMPLEMENTING EUROPEAN LANDSCAPE CONVENTION IN THE SOUTH BALTIC REGION

Slagelse Kommune
Teknik og Miljø
Miljø og Natur
Dahlsvej 3
4220 Korsør

www.slagelse.dk

Juli 2013
Redaktion: Naturgruppen/Berit Oline Pedersen
Design: Teknik og Miljø/NFN
Tryk: Slagelse Kommune

SLAGELSE
KOMMUNE